

Norway
grants

GLORIA

Povestea ei

**Lucrăm împreună pentru o Europă
verde, competitivă și incluzivă.**

Promotor proiect:

Parteneri proiect:

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

” Nu există un dar mai mare decât să te gândești că ai avut un impact benefic asupra lumii.” - GLORIA STEINEM

”

lată că am reușit să scoatem din situația de criză aceste persoane și să le facem viața mai bună. Nu e ușor să trăiești cu spaima că mâine ar putea avea loc din nou un episod de violență și să nu ai pe nimeni în jur care să te sfătuiască și să te sprijine să ieși din această conjunctură. Pentru câteva sute de femei și copii, acest proiect a însemnat salvarea lor de la o viață chinuită și chiar să înlăturăm riscul morții!”

Prof. Dr. Diana Iliescu Bulgaru,
coordonatoarea proiectului și
directoarea IML Iași

”

Ne bucurăm că am putut asista victime ale violenței domestice și de gen din mediul rural și mic urban din județele Iași, Vaslui, Bacău și Neamț, acoperind o zonă de 250 de comunități locale unde serviciile de acest tip lipsesc sau sunt insuficiente. Au fost identificate și angrenate toate pârghiile de diseminare, puncte și factori de interes, persoane resursă, lideri de opinie la nivel local etc., care pot promova și disemina informația la nivelul potențialilor beneficiari. Rezultatul acțiunilor de promovare contribuie totodată la responsabilizarea comunităților locale față de fenomenul violenței domestice.”

Laura Albu,
președinta executivă a
Fundației Centrul de Mediere și
Securitate Comunitară

”

Am ajutat femei și fete, victime ale violenței, să descopere că nu depind de agresor, că pot deveni independente și că legătura financiară cu agresorul poate fi ruptă oricând, spre binele personal și al copiilor. În programul ocupațional creat, centrat pe dezvoltarea personală a femeilor, am oferit consiliere individuală specializată pentru identificarea unui loc de muncă precum și acces la programe de formare. Prin acțiunile noastre am arătat victimelor cât de multe pot face, ce puternice sunt și că viitorul înseamnă speranță. Este necesară intervenția pe termen lung pentru a întrerupe spirala violenței și a ajuta victimele să-și dobândească independența financiară și să iasă din cercul sărăciei.”

Irina SILE,
directoarea executivă a Fundației Corona

”

Sunt mândru de proiectul derulat și de colaborarea cu partenerii noștri români, de care ne leagă o prietenie veche și cu care am lucrat pe multe proiecte ce vizează violența domestică și colaborarea între România și Norvegia în trecut”.

Jorgen Lorenzen,
director al Foreningen Hedda

”

Proiectul a abordat și a explorat aspecte deosebit de importante pentru toate femeile și copiii din mediul rural din cele patru județe acoperite de proiect din perspectiva consecințelor, perspectivelor și prin colaborare permanentă și abordare integrată, în legătură cu situațiile de violență domestică.”

Monaliza Cirstea,
directoarea Direcției
Prevenirea și Combaterea
Violenței Domestice -
Agenția Națională pentru
Egalitatea de Șanse
între Femei și Bărbați

Cuvânt înainte

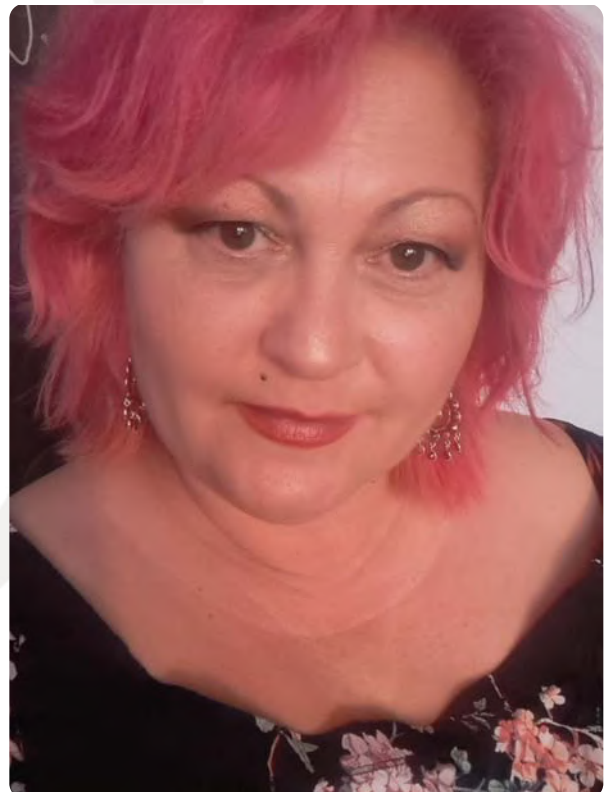
Dacă e ceva cu adevărat dificil în munca de jurnalist, atunci e situația în care ești față în față cu o victimă și întrebând, știi că răscolești durerea. Pragul acesta nu trebuie trecut decât dacă ai certitudinea că folosește altor victime și chiar și așa, rămâne sarcina cititorului să completeze ceea ce a rămas nespus, cu înțelegerea că unele situații se pot descrie și altele rămân doar în oftatul dintre cuvinte sau mâinile frământate în timpul discuției. Vă invit să aveți în vedere așadar, că ceea ce scrie aici e o mică parte din ceea ce omului îi poate face un alt om în care la un moment dat, cel dintâi și-a pus speranța, iubirea, viitorul.

Să nu uitați nicio clipă că multe victime nu au mai ajuns să-și spună poveștile, ucise fiind de un cuțit, un topor, un pumn sau cine-știe-ce, iar altele încă trec pe lângă noi zilnic, cu vânătăi pe suflet, purtându-și neștiute durerea, până la un deznodământ neștiut și el. După ce am ascultat poveste cu poveste, am rămas cu certitudinea că familiile de români parcă au o genă care se numește violență domestică. Apare des, trece de la o generație la alta, uneori își schimbă forma, dar nu dispare, a generat tragedii, a schimbat destine și a produs un întreg bagaj de mentalități în care "bătaia e ruptă din Rai", "unde dă mama, crește", "eu te-am făcut, eu te omor", "dacă n-o bate, n-o iubește", "i-a dat o palmă, nu a omorât-o", "dacă vrei să fii gospodină, suferă" sau "bărbatul e capul/ jupânul".

Multe victime ale violenței domestice nu identifică toate tipurile de violență, mai ales cea verbală nu e considerată violență, altele au trăit în relația lor toxică crezând-o firească, urmarea unui model familial identic, altele spun că s-au temut că vor fi judecate de cei din jur dacă spun ce li se întâmplă. Mai sunt unele victime care cred că i-au mai dat o șansă agresorului - creându-și astfel iluzia că ele dețin controlul, crezând episodul de violență izolat, unic. Scuza scandalurilor "doar când bea" este de asemenea frecventă, ca și cum a bea alcool nu e o alegere. Indiferent de motive sau de mentalități, cert e că ieșim greu din cercul violenței și profund afectați. Dincolo de toate aceste povești rămâne ideea că mult prea mulți oameni nu primesc la timp sprijin de la familie, autorități, prieteni, vecini, lege.

Deci trebuie să continuăm să informăm ca să prevenim apariția situațiilor de violență, să convingem că fenomenul există și să înmulțim serviciile pentru victime și agresori, astfel încât cei afectați de violența domestică să realizeze că o astfel de viață nu e normală, să știe când, unde și cum să primească ajutor. Abia atunci astfel de broșuri, precum cea de față, nu-și vor mai avea decât rolul de povești de viață.

Mihaela Steliana Munteanu
jurnalist, expert politici sociale

”Până ce nu-și bagă degetele în găurile din capul tău, până nu-ți pune mâna pe oasele rupte, nu te crede nimeni....”

● Așa își exprimă revolta și neputința **Nicoleta**.

„Curată și la locul ei”- asta am spus mintea mea în primul moment al întâlnirii cu femeia puțin trecută de 50 de ani, pe fața căreia ceea ce a trăit a lăsat brazde adânci. M-a prins povestea...

Lucrea ca îngrijitoare în Italia pentru că avea nevoie de bani ca să-și întrețină fata la școală. A plecat în 2004. A lăsat copila cu părinții ei, oameni gospodari și cumiști și ea a plecat să muncească. Venea dintr-o familie în care părinții

au trăit în bună înțelegere 67 de ani.

”Am fost o persoană optimistă toată viața mea. Veneam după o boală foarte grea suportată în România și m-am dus ca să strâng bani pentru copil. Venea iarna, trebuia să începă școala. Am crescut-o singură și ea voia să învețe carte adevărată și să meargă la liceu. Știa toată lumea, directoarea, profesorii, dar nu am avut cum să o țin la cămin, la liceu...”.

În Italia a muncit cu ora, făcând curățenie în diverse case. Demn. Corect.

”Lumea deja mă știa. În 2014 l-am cunoscut pe acest bărbat, un italian căruia îi murise soția și tot schimba femeile care lucrau pentru el, spunând că e nemulțumit de ele. l-am fost recomandată eu și m-am gândit că deși e singur, fiind mai în vârstă, aș putea să mă duc să lucrez și la el. Am convenit întâi să fac o probă și lucrurile au mers. Nu mi se părea o persoană imposibilă. Eu voiam să muncesc, să am bani, să trimit acasă.

M-a impresionat povestea lui de viață și cât spunea că și-a îngrijit soția până ce aceasta s-a stins. La un moment dat, unii mi-au spus că era agresiv cu soția lui, dar m-am gândit că e ca la noi: orice faci, oamenii comentează.

La rândul meu i-am spus de condițiile mele: dacă primesc telefon din România am plecat imediat acasă. Convenisem cu diriginta fetei ca atunci când vede că fata nu mai poate și începe să tânjească după mine, să mă sune și eu merg să o alin. El a înțeles și am rămas să lucrez pentru el. **N-am și împrietenit astfel”** - povestește Nicoleta.

Când ea a vrut să plece prima dată în România el a întrebat dacă nu vrea să o însoțească. Lui îi plăcea la țară și ar fi vrut să-și cumpere ceva pământ, să-și facă o fermă...

După o ezitare și după ce s-a sfătuit cu familia, au convenit că nu e o problemă să îl primească în ospetie.

Ca orice familie de români gospodari căreia îi intră în casă un străin, i-au arătat tot ce e mai frumos și i-au dat ce au avut mai bun.

După întoarcerea în Italia, el a făcut presiuni să se întoarcă în România, că el vinde o casă și face agricultură și zootehnie și ea poate sta pe langă familie. I-a propus să se căsătorească și să se ajute reciproc. Viitorul putea suna bine și Nicoleta vorbește despre respect, bun simț și prietenie - ca bază pe care au luat-o în calcul când s-au înțeles să se căsătorească.

Să aibă grijă de fată și familia ei și să îi intre preotul în casă - acestea au fost condițiile ei și au fost acceptate.

Primul semn de întrebare a apărut în ajunul căsătoriei civile din Italia, când ea a mers să-și ia o rochie și el s-a înfuriat că a așteptat-o și început să țipe.

"De atunci m-am separat așa tare și am vorbit cu o prietenă pe care o aveam în Italia și ea chiar mi-a spus că ar trebui să-l las. N-am făcut-o, deși am vrut. La mulți ani după, mă întrebam de ce nu am renunțat la tot?..."

Veniți în România, comportamentul lui s-a schimbat.

"M-am sacrificat mult plecând în Italia. Luam hainele fetei și le împachetam la plecare bine, pentru a păstra mirosul ei și când mă ardea dorul, strângeam hainele în brațe și eram parcă cu ea. Am pus ban cu ban deoparte, dar chiar și așa, ca să mă simt om, dacă îmi doream o cafea, îmi luam. Venită în țară însă, nu aveam voie să cheltui nimic fără aprobarea lui. Banii erau la el, eu primeam după multe rugăminți și trebuia să scriu absolut tot ce se cheltuia pe calet."

Dependența financiară cruntă e descrisă cu durere și în mod clar femeia retrăiește umilința. Pentru fiecare ban, femeia obișnuită să-și câștige traiul singură, a cerut fiecare leu de la soț. Dacă în Italia avea banii ei, aici nu a avut unde să mai lucreze.

"Uneori îmi spunea să îi cer banii în genunchi și râdea batjocuritor. Și am făcut asta pentru că aveam nevoie pentru fată și părinții mei."

Umlința a simțit-o Nicoleta și când părinții și vecinii au văzut cum hainele ei sunt aruncate din casă. S-a prefăcut deseori că are un câine care se joacă cu hainele. În fapt, italianul bea, urla la ea, o dădea afară din casa cumpărată

numai pe numele lui, dar îngrijită de ea. **"Mama mea a plâns și mi-a spus: Nicoletă mamă, de ce ai făcut asta? Nu vezi că omul asta numai urlă și te obligă să faci ce vrea el? Nimeni nu a auzit de la noi atâta scandal..."**

Doar țipa la dumneavoastră?

Nu. Mă îngrămădea într-un colț și cu pumnii și picioarele mă bătea. Anii au trecut și mă mai certam cu el, iar la un moment dat, prin 2020 a început să mă bată. Aveam două uși - una era ușa mea de scăpare, care m-a ajutat de multe ori. Cât am fost sănătoasă fugeam din calea lui, dar după ce m-am îmbolnăvit nu am mai avut putere. Mă prindea în colțuri și nu mai puteam face nimic. Întotdeauna îmi era frică să nu mă desfigureze și să mă vadă părinții mei.

Credeți că dacă erați în Italia, viața dumneavoastră ar fi fost altfel?

Da. Femeia e mai apărată acolo. Ei au timpi de reacție mai rapizi. Femeile sunt ajutate acolo și moral și financiar. Aici am văzut femei arse cu acid clorhidric, incendiate de parteneri și autoritățile nu au reacționat la timp. Pe mine fata mă întreba de ce mă cert cu Francesco? Eu, ca să nu știe copilul, am tăcut și am îndurat ca să fie bine. Deci mă obișnuisem cu umilința asta, dar violența n-am putut s-o tolerez, a fost prea mult pentru mine.

Măinile îi tremură pe cana de cafea și probabil are vii în memorie secvențe din bătăile luate. Continuă:

”Într-o zi am aruncat însă toate caielele alea pe care eram obligată să scriu și dacă am luat o pâine. Una e să ții o evidență la cheltuieli și alta e să scrii și o felie de pâine. Când l-am ajutat să se opereze de cataractă la ambii ochi, am pierdut o chitanță. A așteptat să îi spună medicul că totul e ok și când a ajuns acasă a început să arunce hainele mele. Eu le strângeam și tăceam. Am făcut asta până înainte de culcare. Nervos că nu mă revolt, a băut zdravăn și a început să urle. M-a prins într-un colț și a început să-mi tragă cu picioarele. N-am să uit niciodată colțul ăla de lângă sobă. Mi-a întors degetele invers când eu m-am apărut și urletul meu și pocnitura auzită când s-au rupt degetele, probabil l-au făcut să se oprească. A sunat telefonul și atunci, probabil, că a realizat ce face. Am scăpat ca prin minune din mâinile lui și am sunat nepotul și i-am spus că Francesco mi-a rupt degetele. Băiatul a venit imediat.

L-au ridicat polițiștii chemați prin 112, că ai noștri de la comună nu interveneau, și am ajuns la UPU. Mama a făcut un preinfarct. M-am lăsat în baza legii dar sprijinul mi-a venit de la IML.

Am patru plângeri la Inspectoratul Județean de Poliție până să plece dosarul de agresiune de la comună. Un an și jumătate a stat dosarul la poliția Vlădeni. Într-un an și jumătate ești moartă. Le-am spus: vă etichetați toate geamurile astea cu lupta împotriva violenței domestice. Dar pentru o femeie bătută ce faceți?

Eu știu legea și am făcut plângeri, dar o femeie care abia știe să scrie, trebuie omorâtă?”

Nicoleta ne spune că experiența acumulată i-a arătat că și plină de sânge, victima tot e judecată în România.

”De multe ori, din victimă ajungi să te justifici. Eu cred că violența rămâne violență și nu ar trebuie tolerată, nu ar trebui închiși ochii. Culmea e că legile nu te apără și mă întreb: Dacă eu sunt cetățeanul acestei țări, am suferit în țara mea, de ce acum trebuie să mă ajute o fundație? Unde e statul care trebuie să mă apere?”

Până ce nu-și bagă degetele în găurile din capul tău, până nu-ți pune mâna pe oasele rupte, nu te crede nimeni. Mă uit la alte femei ce vin aici la fundație și mă gândesc că eu am avut noroc. Am scăpat!”

” Francesco e acum fugit în Italia, după ce autoritățile române l-au lăsat să scape. Nicoleta se luptă pentru a obține pedepsirea lui. Trăiește însă cu gândul că nu a apărut-o statul ei. E însă o supraviețuitoare.

Se rupe lanțul de generații de violență!

Manuela a venit prin soarele verii, șchiopătând ușor, la întâlnirea stabilită. E decisă să nu mai tacă, să nu mai suporte. Vrea să rupă lanțul în care generație de generație femeile apropiate ei au fost prinse. Nu a fost așa dintotdeauna. A internalizat atât de mult violența ca stare a familiei, că nu a reacționat când trebuia, în situațiile în care trebuia. A rămas văduvă de tânără și cu doi copii. Și-a refăcut viața, cum ar spune gura satului, dar ea la cei 50 de ani, abia așteaptă să scape de relația pe care o are de mulți ani.

Manuela abia a aflat vestea că "fostul" a luat jumătate din banii dați de primărie copiilor, pentru ziua de 1 iunie. A luat din cadoul copiilor! Asta o înfurie rău pe femeia căreia partenerul i-a înșelat așteptările, prin comportamentul lui. Și face calcule. Și știe că are de recuperat de la el bani de prin 2021, pentru că a mințit-o cu privire la veniturile lui. Măcar cu bani să contribuie la viața comună. Încă mai stau împreună, dar numai viață nu se mai numește. Îmi descrie un parcurs sinuos prin justiție. Lung. Cu poticneli. Și totul pentru a responsabiliza cu forța un om cu care a crezut că-și va reface viața, după ce a rămas văduvă. Are două fete mari și nepoți din prima căsătorie, dar fiind tânără încă, a sperat că viața va continua.

Băutura, țigările și minciunile!

"Dacă nu-i pot scoate din cap băutura, țigările și minciunile... Am cu el doi copii - fetița în clasa a cincea, care are și ceva probleme de sănătate și băiatul, care e în echipa de fotbal."

Femeia se însuflețește când vorbește de copii și explică faptul că băiatul chiar e foarte talentat. Antrenorul spune că e cel mai bun din echipă. Dar sportul costă și ea scoate greu bani de la tatăl copiilor. Deseori se împrumută ca să-și susțină copilul.

"Dacă are băutura nu e rău - se reîntoarce ea la povestea despre bărbat - dar după ce o termină, intră în sevrăj. Tipă, înjură copiii, mă înjură pe mine... Asta nu e viață" - spune femeia care de mai mult de 13 ani e cu acest bărbat.

Nu mai vrea. E convinsă că fără el va avea tihnă. Vrea liniște. Ea se va descurca, deși n-are loc de muncă.

"Am dus-o greu. Stăteam la părinții mei și nu era bine. De multe ori tata mă bătea și mă dădea afară din casă. Odată a dat în mine, dar am mai vorbit și eu cu unul, cu altul și am pus piciorul în prag. Bătaie am luat de la primul soț. M-a aruncat și de la balcon. Sunt operată de două ori la un picior, din cauza asta."

Dispare aerul de luptătoare de pe fața ei și vocea scade și mai dă încă puțin timpul înapoi.

"Da, la 37 de ani am rămas văduvă. Primul soț era foarte bun, până să bea. Îți dădea orice, foarte bun. Dar la băutura...mă scotea afară din casă, mă bătea, nu mai avea limită..."

Îmi arată iar cu un gest piciorul- cel operat de două ori - tristă moștenire de la fostul soț.

"După bătaia aia am fost la spital și m-au ținut vreo trei zile și m-au dat cu niște unguent. Apoi m-au trimis acasă. Abia când am ajuns la lași m-am operat, dar medicul mi-a spus că nu va mai fi cum a fost."

Nici viața ei per total, nu a mai fost la fel din acel moment. Infirmitatea căpătată nu s-a mai vindecat, dar nici sufletul, în ciuda decesului fostului soț, a încercării de a se desprinde de viața anterioară prin relocarea la lași și noua relație.

Poveștile acestea s-au petrecut undeva departe, la Tulcea, acolo unde femeia a ajuns în perioada în care fabricile comuniste ale României nu erau morman de fiare vechi. Ea însăși a lucrat în diverse locuri, dar a rămas șomeră, apoi casnică, după ce fabricile s-au închis.

Tabloul e complet: vârstă mijlocie, studii puține, șomaj, o casă la care tot clădește și din care nu rămâne mai nimic, soț alcoolic, mediu violent.

Înțeleg că femeia e dispusă să plătească cu durere fizică și hăituaială un mediu familial normal, în care adulții îngrijesc împreună de copii, de casă. Atât de mult și-l dorește. Poate a și uitat din durerile trecute...Poate supărarea și decepția de acum sunt așa de mari, că nu poate trece peste ele.

"Plecă dimineața, vine seara, nu ai nimic în urma lui. De două ori l-am chemat la terenul de fotbal să vadă băiatul. A venit, s-a uitat două minute și a plecat. Nu l-a interesat. l-am spus că dacă nu e cum trebuie, nu-l vreau. Nu mai vreau!"

Urma să termin povestea cu hotărârea femeii care vrea să iasă din modul de viață de până acum. Să vă spun că în sfârșit a realizat că merită să îi fie bine, chiar dacă material îi va fi greu oricum. Să vă spun că va economisi ban cu ban să-și ajute și băiatul să facă fotbal și fata să se recupereze cât e posibil. Dar când să închid înregistrarea, sufletul femeii a mai clocotit odată. Oftatul care l-a însoțit mi-a spus că iese la lumina o altă durere, mai profundă decât aceea de până acum.

"Am doamnă, fata cea mare la câțiva km de mine într-o comună. Are cinci copii. Cinci! Și bărbatu-său lucrează la negru. Când vine seara de la lucru se oprește la băut și mi-o bate, mi-o dă afară din casă... Ea nu știe să facă nimic pentru ea. Nu și-a făcut de mult o analiză medicală. A născut acasă, dacă vă vine să credeți. Era doar soacră-sa acasă, că s-a despărțit de socrul fetei, și acum stă la el. Încă de la al doilea copil l-am spus: vino, mamă acasă. Ai loc aici, ai o cameră. La mine acum stă și mama, dar încăpem. Știți cum mi-o făcut-o? Nu mai știe de ea, nu mai reacționează."

E tristă, răvășită. Nici infirmitatea ei apărută urmare a bătăii și aruncatului de la etaj, nici furia pe actualul

bărbat, nici amintirea tatălui bătăuș nu o dor așa ca faptul că ginerele îi bate fata cea mare. Și tind să cred că acum a avut puterea de a spune "nu mai vreau!" pentru că de fapt n-o spune numai pentru ea. O spune mai ales ca să-i arate fetei că trebuie să facă ceva. Să se scuture de modul de viață.

- De ce ați suportat toate acestea, atâția ani?- Îi adresez întrebarea care pusă sau nu, stă în mintea oricui vorbește cu o victimă.

- Păi și acasă la părinți, dacă mă întorceam, era la fel. Tata a fost foarte rău. Eu mă băgam înaintea lui să nu mai dea în mama și o luam eu (n.n: bătaia). Am plecat la Sulina, la un unchi. Acolo mi-am cunoscut primul soț, am făcut nuntă și la 19 ani aveam primul copil. Trebuia să fie frumos.

- Și a fost?

- Nu mai vreau să-mi amintesc cum a fost... Au trecut toate astea.

- Au trecut? Râde pentru a disimula și continuă surprinzător.

- Dacă fostul soț ar mai trăi, m-aș întoarce la el. Îl lăsam pe asta, de nu se vedea. Era om de casă. Dacă venea din schimbul doi, aducea ceva și pentru copii. Îi păsa de ei. Asta, dacă iau ceva și fac de mâncare, consumă tot fără să îi pese de copii.

- Ce ar trebui să știe o femeie când pleacă în viața de cuplu, ca să nu pățească așa ca dumneavoastră, ca mama, ca fiica dumneavoastră?

- Ar trebui ca de prima dată când a fost mințită să îl lase. O bate, să nu-l ierte. O înjură, să nu-i mai dea o șansă!... Eu acum aștept să înceapă furtuna. Am să merg acasă și îi spun: gata, băiatu, până aici ți-o fost!

Calculez numărul de femei adulte din povestea asta: Manuela, mama ei, fiica ei mai mare, soacra fiicei. În total patru femei din trei generații, toate bătute, aruncate afară din casele lor, bolnave, cu mulți copii. Trei generații cel puțin, în care viața familiei e o poveste cu alcool, bătaie, înjurături. În fața mea stă femeia care le-a adunat cumva pe toate celelalte victime în jurul ei. Dar nu au făcut front comun, ci doar își ling rănilor.

Și lanțul se rupe și una dintre ele spune: până aici a fost!

”Solidaritatea între victimele violenței domestice este un aspect foarte important în lupta împotriva acestei probleme grave. Chiar dacă sunt în aceeași familie sau nu, atunci când victimele se simt susținute și conectate între ele, aceasta poate avea un impact semnificativ în ceea ce privește recu-perarea și redobândirea puterii personale.

Participând la grupurile de suport prin proiectul Gloria, victimele au constatat că nu sunt singure și au câpătat putere ascultând poveștile celorlalte.

Așa au ajuns să spună ”Nu se mai poate!” și să-și refacă pas cu pas existența.

După 22 de ani de căsnicie, Aura a plecat doar cu hainele de pe ea, copiii și puterea de a spune "nu"

Aura a terminat plăcintele pe care le făcea pentru cineva, persoană importantă, dacă la peste 30 de grade femeia stătea în dreptul cuptorului. E și aceasta o dovadă că Aura nu dă înapoi din fața greutăților.

- Spuneți-mi câteva lucruri despre dumneavoastră. Cum ați vrea să vă prezint cititorilor?

- **Ce pot să zic? Cred că sunt o femeie puternică. Am doi copii, din care unul cu autism, pe care i-am crescut mai mult singură. De ce? Pentru că fostul nu a fost mai deloc prezent în viața noastră.**

- Adică nu dădea pe acasă?

- Ba, da. Dar intra în camera lui și era oaspete. I se servea masa și cam atât. Eu trebuia să am grijă de el. În rest el de noi, sub nici o formă. Așa a fost de la început. Numai că mi-a fost mai ușor cât aveam numai băiatul mare, care acum are 26 de ani. Apariția celui mic a complicat mult lucrurile, pentru că nu mai puteam să mă îndepărtez de el, de casă.

- Câtă vreme ați fost căsătorită?

- 22 de ani. Acum am reușit să divorțez. Când trăiești într-o relație toxică, îți faci rău ție și când tu nu mai poți, nu-i pasă nimănui. M-am amăgit foarte mult timp, dar la un moment dat n-am mai putut. Am zis "gata!". Și poate dacă nu era băiatul ăsta mic, așa cu probleme, aș fi suportat în continuare. Dar faptul că nu l-a interesat deloc de el, a pus capac la toate lucrurile.

- De când fac interviurile astea, am strâns o colecție de profile de soț: bețivul, bătașul, sadicul, dictato-rul, gelosul, inertul. Cum era soțul dumneavoastră, doamnă?

- **Chisat. Un om care voia să faci numai ce și cum considera el. Nimic altceva nu se putea. Deci eu eram, cum să zic, ca sub comandă? Și asta nu e bine. Îți ia toată libertatea.**

- Și dacă nu vă conformați, ce se întâmpla? Un adult e cam greu să-l determine pe un altul să facă ce vrea el.

- **Îmi era oarecum teamă, pentru că, dacă eu ridicam puțin vocea, începea să-mi reproșeze, mă amenința că "mi-o iau". Ba chiar, când eram în brațe cu el mic odată, a tras în mine. Îmi spunea că e casa lui, el aduce banii, deci el dictează.**

- Nu ați muncit niciodată?

- Ba da. Am lucrat cu ziua. Și fiecare ban intra în casă. Și ăia tot bani erau. Dar eu eram obligată într-un fel. Asta îmi spunea el: să îi mulțumesc că nu plătesc chirie. Ignora că la casa aia am muncit și eu și nu mi-am permis să-mi iau ceva de încălțat sau o haină. Îmi dadeau alții de pomană. În realitate, eu munceam și creșteam animale, creșteam

copiii, îngrijeam casa. Nimeni nu punea preț pe munca mea.

- Dacă ar fi să considerați că era un job munca în gospodărie, cam câte ore lucrați?

- **O, mă trezeam la 5 dimineața și uneori nici la miezul nopții nu eram culcată. Eu m-am chinuit foarte tare. Căram apa de la doi kilometri ca să gătesc sau să spăl. Ziilnic. Nimic nu a fost ușor pentru mine. Măcar respect am vrut. Nimic, nimic nu am avut.**

Femeia spune că a vrut să se despartă curând după căsătorie. Părinții au intervenit atunci, spunând că râde lumea. Și ea s-a străduit să îi mulțumească pe toți. A fost o femeie "de casă" - spune ea și nu și-a bătut joc de căsnicie.

- Cum de nu v-ați angajat niciodată?
- Din cauza lui. Am vrut o dată, dar a spus că avem acasă animale și e mai avantajos să le cresc decât să iau un salariu.
- Mi-ați spus că atunci când aveți băiatul cu autism fostul soț a încercat să tragă și în dumneavoastră.
- Da, a făcut-o chiar. În plus, tot timpul jignea. Facea comparații între copiii lui și alții. Că alții învață mai bine. Și al nostru, cel mare, învață. Dar niciodată nu a fost susținut, față de alții care au meditari.
- Cum a reacționat când s-a confirmat diagnosticul celui mic?
- Foarte prost. Nici nu m-a luat din maternitate, nici nu s-a uitat la el. Îmi spunea că nu trebuia să apară copilul asta. Femeile deștepte nu fac copii.
- După 22 de ani, cum ați luat hotărârea să plecați, doamnă?
- Mă dădea afară din casă. Începuse să-mi ia din haine. Mi-a luat și oalele în care făceam mâncare și urina pe covorele unde stăteam. Trei ani de zile mi-a făcut asta, pentru că refuzam să plec din casa care e și a mea. Am chemat poliția pentru că a încercat să mă lovească. I-am spus că plec și mi-a spus că dacă fac asta, nu mai calc acolo. Și am plecat numai cu hainele noastre. Nimic, nimic nu am luat cu mine.

Au divorțat, dar încă nu e finalizat procesul de partaj. El are drept de vizită pentru copilul minor cu autism. Cel pe care nu l-a privit măcar, cât soția era acasă! Îl ia și îl duce la sora lui, să stea cu copiii acesteia, pentru că instanța i-a dat acest drept.

"Aura care a fost cel mai frumos moment din viața ta?" Se gândește puțin și vocea ei tristă spune: atunci când am născut primul copil.

"Dar cel mai urât?" Îmi răspunde că momentul acela a fost când i-a spus soțului că vine al doilea copil: **eu mă bucuram, dar el nu mi-a vorbit luni de zile.**

” Acum toate au fost lăsate în urmă. Aura stă la părinții ei. Își dorește însă un loc al ei. Încă nu-l are.

Ce a câștigat în tot acest timp?

”Intrând în grupul de la fundație, am căpătat puterea să lupt. Am constatat că sunt femei care au pățit-o mai rău. Trebuiau să se îndepărteze de cel ce le făcea rău. Lumea însă te judecă, te obligă să suporti. Dar nu trăiește nimeni în locul tău. Dacă nu mai poți, trebuie să te oprești. Femeile se tem să nu fie judecate, dar trebuie să faci ceva, să-ți fie bine. Și încă ceva. Ne mințim când spunem că rămânem într-o relație abuzivă pentru copii. Dacă femeii nu-i e bine, nici copiilor nu le va fi”- îmi spune cu convingere Aura.

” Dependența financiară obligă multe femei să treacă prin chinuri și umilințe de neimaginat. Munca femeii în gospodărie nu e prețuită în România. S-a discutat în spațiul public despre această problemă a recunoașterii muncilor din gospodărie ca activitate lucrativă, dar reglementarea s-ar putea aplica din 2024 la noi în țară, doar pentru prestatorul casnic – cel care nu va putea fi un membru al familiei. În multe țări, femeile casnice au drepturi egale cu cele ale femeilor angajate în ceea ce privește dreptul la viață, la libertate și la securitate personală, drepturile de proprietate, dreptul la educație, dreptul la sănătate și dreptul la vot.

Patru femei și un singur agresor!

Majoritatea victimelor supraviețuitoare spun că în perioada petrecută cu agresorii au pierdut ani care puteau fi frumoși, că au pierdut încrederea în oameni, speranța că mai există bunătate. Și e de așteptat să fie așa. Pumnul strâns, poate ucide orice floare.

Când Laura mi-a spus că dacă nu avea un tată așa violent în viața ei, nu i se întâmplau multe lucruri bune, mi s-a părut că nu aud bine. Copila aceasta de 19 ani, care a suportat bătăi crunte a reușit să treacă dincolo de durere, de amărăciune, de abandon.

Acum stă în oraș cu sora ei, dar se duce la final de săptămână la casa bunicului, unde mama și o soră mai mică au găsit ocrotire. Părinții ei sunt despărțiți după 12 ani de conviețuire cu bătăi, acuzații, lipsuri.

Am întrerupt-o puțin de la învățatul pentru Bacalaureat, pentru a-i afla povestea. A acceptat pentru că știe perfect că violența nu are ce căuta în viața nimănui. Deși ea are impresia că a câștigat, mama ei a suferit enorm și viața ei a fost deseori în pericol.

"În 2018, ne-am mutat la bunicul la Ciurbesti, o suburbie a Iașului. Inițial, stăteam acasă la tatăl meu. De acolo, ne-am mutat la bunica de pe mamă în Tomești. Nici acolo nu a fost treaba bună și apoi am ajuns la bunicul" - înșiră ea o parte din casele în care a căutat adăpost. Tatăl nu mergea la muncă sau, dacă o făcea, mergea cu ziua și nu pentru banii pe care să-i aducă acasă, ci pentru cât îi trebuia pentru băutură și țigări de la o zi la alta. În acest timp, mama luca în oraș, câștigând un salariu de mizerie, la o firmă de construcții. Până acasă făcea un drum de o oră" - povestește fata, răscolind în trecutul nu prea îndepărtat al familiei sale.

Dacă fetele și mama lor aveau un program cât de cât organizat, tatăl venea deseori noaptea și punea muzică. Atunci știau fetele că tata e "aranjat", adică băuse cât să aibă chef să petreacă.

Și nu-l interesa că trezea copiii care aveau program de școală sau că soția trebuia să plece la muncă. Dacă nu i se făcea pe plac, era și el rău. Le lua la bătaie.

"Într-o seară mama făcuse mâncărică de cartofi. Lui nu i-a convenit și a luat oala și i-a turnat-o în cap mamei. Ea dormea. Era obosită și era noaptea târziu. Ne-am speriat toate - așa încep poveștile ei din copilărie, nu ca la alți copii, cu a fost odată ca niciodată".

Altădată, continua fata, tata a luat cuțitul și l-a aruncat spre mama. Noroc că ea s-a ferit la timp și cuțitul s-a înfipt într-un dulap. **"Țin minte, spune fata, că în seara aia noi, copiii, am strâns toate cuțitele din casă și le-am ascuns sub pernă și am dormit așa. Ne era teamă pentru mama."**

- Tatăl tău era violent și cu voi? Te-a bătut vreodată?

- Toată copilăria! Eu, mai ales, luam cea mai multă bătaie.

- Îl supărai?

- Nu. Mă bătea pentru că eram blondă, albă la față și cu ochi albaștri. Toți ceilalți sunt mai bruneți, au ochii căprui, păr negru. Eu semăn cu bunicul de pe mamă și de fiecare dată eram prima care o-ncasa.

- Crezi că se gândea că nu ești a lui?

- Da. De mică mi-a spus că nu sunt fiica lui, că nu-l interesează de mine, că nu mă iubește. Îmi spunea că-s lipovancă. Chiar mult timp am crezut că sunt adoptată. Mama însă nu făcea această diferență și nu știa cum să mă convingă că sunt a lor. Mi-a arătat lucrurile pe care le aveam când eram bebeluș.

Tatăl ei este sudor calificat. Sora mai mare ține minte că a avut și el un job, ca tot omul. Lucra undeva la Vlădiceni și se ținea de muncă. Nu bea așa mult. Ba sora ei își amintește că părinții făceau liste ca toți oamenii, înainte să meargă la cumpărături. Tatăl pleca cu sora la magazin și atunci totul era în regulă. Ea, Laura, însă nu-și amintește această atmosferă de familie normală.

Așa iubirea de copil pentru tatăl ei s-a pierdut printre înjurăturile și palmele pe care le lua mama pentru ea și sora mai mare, ele pentru sora mai mică și mama - pentru că fiecare o proteja pe cea pe care o credea mai fragilă ca ea și căreia îi dovedea iubirea și grija astfel. Pentru că au fost afectate aparent diferit de violența lui, și relațiile dintre copiii și tată sunt diferite. Ea se pare că e cea mai distantă, apoi sora mai mare, care are avantajul de a fi brunetă și l-a cunoscut și în vremurile mai bune. Cea mai apropiată de el e cea mică. **"A luat și mai puțină bătaie și nici nu știe multe lucruri care s-au întâmplat"**, recunoaște Laura. Ele, cele mai mari și mama lor, au încercat să o protejeze de urâtul din viața lor.

Dacă ea are puterea să scoată din tot răul, binele, fata asta luptătoare și numai suflet e însă îndurerată profund când vorbește de suferința mamei ei: **"mama a tras cel mai mult. Din cauza lui a făcut accident vascular cerebral. Ei l-a rupt piciorul de două ori. A făcut foame multă ca să ne hrănească pe noi. Lucra mult peste program, ca să poată achita datoriile pe care le facea el, pe băutură."**

- Cât de des luai bătaie, Laura?

- De fiecare data când tata bea. Așa că la noi era bătaie în fiecare zi, ca pâinea pe masă. De fapt, pâine nu aveam întotdeauna, dar bătaie da.

- Te-ai gândit vreodată că e mai bine ca părinții tăi să se despartă?

- Da, și am și vorbit cu mama. Am încercat o dată să plecăm în 2017, de Crăciun. Bunicul meu stătea singur, că-i și el despărțit și am plecat de sărbători la el. Tata voia să venim într-o zi și noi am mai rămas parcă, încă o zi. Când am ajuns acasă ușa era încuiată și tata nu ne permitea să intrăm. Mama s-a dus până la urmă în spate și am reușit să intrăm în casă. În momentul ăla, tata a luat-o pe sora mea mai mare la pumni, apoi pe mine. Pe cea mică am ascuns-o. În casă era o masă spartă-n bucăți de tata. Mama a auzit de afară ce se întâmplă și a sunat la poliție. A venit un echipaj și am plecat la fratele mamei, care stătea în oraș. Cred că am dormit la el vreo două nopți toate patru, iar fratele mamei a spus că o ajută pe mama să plătească o chirie. Nu s-a ținut de cuvânt și a trebuit să ne întoarcem la tata. S-a purtat frumos când am ajuns, ba chiar îmi amintesc cum a ridicat mâinile să mă îmbrățișeze, dar eu m-am ferit crezând că mă va lovi. A făcut-o din nou a doua zi când a ajuns acasă. Și de atunci mama tot a încercat să caute o chirie. Am plecat până la urmă pentru că au venit doi polițiști, o doamnă și un domn și ne-au spus că nu trebuie să mai rămânem acolo.

- Cum ți-a influențat viața faptul că ai trăit într-o astfel de familie, Laura? Copil fiind te gândeai că ai vrea și tu ce aveau alții? Ați tot umblat de la o casă la alta...

- Sincer, în bine, având în vedere punctul în care am ajuns. E adevărat că m-am închis în mine. Nu mai las ca oricine să intre în viața mea și încă am probleme. Mi-e frică de oameni. În special de bărbați. Cât am fost în gimnaziu nu știam ce vreau și pentru că nu am învățat prea mult, am intrat la un liceu slab. Când ne-am mutat la bunicul mi-am spus: chiar dacă sunt la liceul ăsta, măcar să învăț bine, să iau Bacalaureatul, să iau la o facultate. Vreau să am un viitor. M-am rupt de tata o perioadă foarte lungă și e bine.

- Laura, te simți o supraviețuitoare?

- Da, pentru că am trecut prin multe.

- Dacă ar fi să dai un sfat fetelor de vârsta ta, aflate la început de viață de cuplu, ce le-ai spune?

- Să aibă grijă de ele. Să nu se lase influențate de oricine. Să fie atente și să nu se mulțumească cu orice existență.

Trebuia să plece ca să rămână în viață!

Povestea aceasta v-o spun cel mai greu. E a unei victorii cu gust de sânge, sudoare și fiere.

Liliana tremura în aerul rece al dimineții în care ne-am cunoscut. Răcoarea era înviorătoare pentru unii, dar nu și pentru ea care, în mod evident, nu dormise de multe nopți. Ne-am așezat pe o bancă și am povestit, ca niște femei obișnuite. De 20 de ani, Liliana îndura bătăi crunte, umilințe, frică.

"Am să fac o hartă pe corpul tău însemnând toate vânătăile pe care le-ai avut de-a lungul timpului, descrise în certificatele noastre. Apoi trebuie să te hotărăști dacă vrei să rămâi în viață sau revii la el și renunți la tot." – acestea au fost cuvintele care au trezit-o, spuse de femeia care lucra la Institutul de Medicină Legală și care o văzuse de multe ori, când Liliana a venit bătută crunt de soț. Acum n-a mai răbdat-o sufletul.

"Să-i dea Dumnezeu sănătate, că mare bine mi-a făcut!" – spune acum Liliana. **Eu n-am fost fericită niciodată în 20 de ani. Niciodată. Acum n-am nimic, dar sunt un om liber. Îmi lipsesc fetițele, dar în rest sunt plină de ceea ce vreau să fac. Simțeam gol în suflet în fiecare seară când puneam capul pe pernă. Îmi spuneam că în următoarea seară va fi mai bine. Puneam capul pe pernă și aici era gol – și mâna Liliane se duce spre piept. N-avea cum să fie mai bine. Deci am stat 20 de ani cu iluzia asta. Dacă fetele mele ar greși, eu sunt aici oricând, dar să nu repete ce am făcut eu. Am pierdut jumătate din viață într-o relație care nu merita."**

Venise în Iași din mediul rural pentru a studia. Din păcate, sora mai mare i-a zis că întâi trebuie să-și câștige bănuții și apoi să meargă mai departe. Părinții nu au ajutat-o. Au decedat după ce a născut și sora a plecat în afară. **Mama ei, care și ea fost bătută toată viața i-a spus "niciodată să nu stai lângă cel ce nu te prețuiește"**. Atunci nu a înțeles.

Liliana povestește cum cei 20 de ani de chin au început cu o căsătorie, imediat după liceu. **"Ne-am întâlnit și eu întârziaseam 10 minute. M-a întrebat dacă vreau să ne căsătorim. Eu am zis imediat că da. Îl iubeam. M-a întrebat unde am stat, de ce am întârziat. Și a ridicat mâna și m-a lovit. Apoi mi-a dat inelul și mi-a spus că e gelos. M-a lovit, după care mi-a pus inelul pe deget și eu am acceptat. Pe atunci era un copil. Așa s-a terminat tot."**

Omul care spunea că o iubește, a devenit o persoană foarte impulsivă, foarte autoritară, extrem de geloasă. Brusca ea a început să audă că nu e bună de nimic. Din totdeauna el a consumat alcool. În primii 10 ani ea s-a străduit să se ridice la înălțimea așteptărilor lui. Apoi, când cineva i-a spus că el mai are o femeie, și-a spus că poate nu-i adevărat. După șase ani de căsnicie însă, el i-a și prezentat-o. Ajunsese să nu se mai ferească să vorbească cu femeia aia, de față cu ea. Își dădea întâlnire, iar ea se uita la el cum se îmbracă și pleacă.

O bătea și pe cealaltă femeie, așa cum a auzit că a făcut de fapt cu toate fostele sale iubite. Acum, după despărțirea

de Liliana, nu e cu femeia aia, ci cu alta mult mai tânără. **"El îmi spunea mereu că nu e fericit. Poate voia o persoană mai distractivă – se gândește femeia, apoi singură își spune: dar eu am fost distractivă. Știu să mă bucur. Însă în 20 de ani nu m-a lăsat să fiu eu, niciodată. Mă duc oriunde, sunt un om liniștit. El în schimb era de o gelozie extraordinară. Nu aveam voie să plec de acasă. Nu aveam voie să iau decizii. Adică niciodată, nicio decizie!"**

Se oprește. Face evidente eforturi să alunge amintirile negre. Nu reușește.

"Când vedea de la serviciu și vedeam farurile de la mașină, mi se făcea rău de frică. Și acum dacă oprește o mașină lângă mine tremur."

– Frica o trăiau și fetele?

– Da, îmi spuneau: mama, pregătește-te acum, că vine. Apoi mi-au spus: mama, pleacă. Tu trebuie să pleci ca să rămâi în viață.

– Cum v-a luat fetițele?

– Mi-a spus că mă va face să îndur atâta durere de n-am să pot merge nici pe drum. Acum plătesc pensie alimentară. La două-trei luni le iau câte ceva. Nu mă lasă să le văd, sunt condiționate la telefon. Știu din vocea lor tot. Am copii foarte buni. Cu lacrimi în ochi și tot merg înainte. Pentru că ele sunt fără mamă și sunt cu rezultate foarte, foarte bune. Fără mamă. Eu am cei mai buni copii. Mă duceam la serbări, eram mov pe față și îmi aplicam acolo un machiaj, dar voiam să fie mulțumit copilul că mama e acolo. Așa mă duceam. Când erau fetițele mici, îmi aducea o floricică de pe margine și o puneam în apă și eram atât de fericită. Și acum mă opresc unde văd o floricică ce-mi place mie, o iau și o pun într-un pahar și îmi aduc aminte de copiii mei. Eu sunt omul care se bucură de lucrurile mici. Și prețuiesc orice.

- De câte ori ați plecat de acasă?

- De două ori. Am plecat odată când fetele erau mici. La câteva zile m-am reîntors. Cea mică avea trei anișori. După aceea mi-a fost frică să mai plec. Nici nu aveam unde. Părinții mei au decedat imediat după ce am născut. Apoi am plecat șapte luni. Am stat în centru, apoi mi-am luat chirie. Șapte luni am stat pe banii mei, cum am putut eu. M-am angajat, deși nu lucrasem niciodată în timpul căsătoriei. Nu recomand asta niciunei femei: să nu aibă banul ei, să ceară și un covrig de la bărbat. Acum mă bucur și de o chiflă. Sunt mulțumită cu mine. Pot eu. Atunci mâncam orice firmitură de pâine uscată, ca să am să le dau lor. Mă mulțumeam să stau între fete și să le aud că respiră lângă mine. Dar lor le-a fost tare greu. N-am vrut să-mi chinui copiii, așa că m-am reîntors acasă după șapte luni. De la centru mi-au spus că e cea mai mare greșeală pe care o fac. Au avut dreptate. A fost mai rău decât ce trăisem până atunci. El avea ordin de protecție și nu locuia cu noi, dar venea cât eu nu eram. Mi-a închis lumina, apa. Plecam la serviciu și lăsam fete acasă și când ajungeam și era poarta închisă, îmi răsturna tot prin casă, îmi arunca mâncarea, găleata cu apă. N-am putut să mai îndur. Trebuia să înceteze totul și pentru copii și pentru mine așa că am plecat definitiv.

- Ce a însemnat bătaia? Când ați ajuns prima dată la IML?

- În 2010. Era seara de Revelion și exact când s-au ciocnit paharele, n-am să uit niciodată, el mi-a zburat toți dinții din gură. Efectiv m-a lovit așa tare că i-am cules unul câte unul de jos. Într-un moment atât de frumos, el a devenit așa de violent...

- Știți de ce?

- Vorbea la telefon cu cealaltă femeie. L-am văzut. Nici nu știu ce l-am întrebat. A devenit foarte agresiv pe loc și bum. E așa dureros momentul... Îl retrăiesc și acum.

Am schimbat cursul discuției spre altceva, să o ajut să fugă de amintirile cumplite. Nu mi-am putut reține însă gândul că la alte victime am auzit tot așa: era de Crăciun, era de Revelion ... agresorii atacă în cele mai neașteptate momente. Unii ciocnesc paharele, alții își omoară partenerii.

Liliana se uită în urmă și constată că tot ce a făcut cu gândul la fete și la familia ei, acum e fără sens. **"Stau și mă întreb la ce am agonisit atât de multe? Nu m-am gândit la mine. Doar să fac o casă frumoasă, să construiesc, să fac anexe. Acum am lăsat tot, nici partaj nu am făcut. Casa e fără acte. Oricum atât timp cât sufletul meu e gol, nu vreau nimic. A rămas pentru copii și eu de 3 ani și jumătate stau cu chirie. Locuiesc acum într-o camera mică, dar am liniște. De 3 ani m-am întors la școală."** Și îmi arată proiectele la care a lucrat toată noaptea, dar și programul minuțios făcut, pe ore. Doar așa poate rezista.

E uimitoare. A căzut jos de tot și aproape murise. Apoi s-a adunat din bucăți și s-a ridicat. Femeia aceasta are o forță teribilă. Oricât o doare, renaște!

La 43 de ani e elevă la o școală postliceală. Este casierică la un magazin și face curat în casa unui medic. Așa trăiește. Muncește pe rupte. A reușit să-și ia o mașină și adună bani, să-și cumpere o locuință, numai ai ei, din care nimeni să n-o mai scoată afară când are chef. Locuința aceea e visul ei. Locuința aceea ar putea deveni casă și pentru fete și astfel ele să se întorcă la ea.

"Fetele sunt mândre de mine. Și ele au suferit mult. Le-am lăsat acolo pentru că el nu le bate. Când am plecat prima dată cu ele, am văzut cât de rău le-a fost și nu am vrut să mai treacă prin asta." Înțeleg că își spune asta ca să se mai liniștească. Dar nu rezistă și vocea îi tremură: **"mă**

întreb acum dacă sunt bine. El le-a atacat verbal pe fetițe și știu că o mai face, dar nu le-a bătut. Cel mai mare coșmar al meu era teama asta cumplită. El tăbăra asupra mea și mă gândeam că nu mai rămân în viață. Când vedeau fetele, se băgau să mă apere. Îmi era cumplit de teamă să nu le lovească."

Îmi povestește că a pierdut multe termene la proces. **"Plicul de la Judecătoria a ajuns acasă. Poștașul mi-a spus că l-a lăsat. Nu-l mai găseam. Am pierdut multe termene. Ultima dată m-a îngenunchiat. Mi-a luat plicul și m-a sunat cu jumătate de oră înainte de termen și mi-a spus: ai termen la judecătoria. Nu ajungi. Am fugit imediat. Am ajuns și am căutat pe liste. Nu am găsit sala. A venit la mine și a râs spunând: Vezi? Tot eu am câștigat. S-a terminat. Atunci am pierdut fetițele."**

Îmi povestește că de când a plecat de acasă nu mai poate găti. Acel miros de mâncare proaspătă altădată îi aducea mulțumirea că pune fetele la masă. Acum îi face rău. Și nici nu poate dormi oricât de obosită e. **"În 20 de ani nu m-am pus cum stau cu dumneavoastră pe băncuță, să mănânc cel mai ieftin covrigel sau să îmi iau o cafea cea mai ieftină niciodată. Eu nu avem voie să plec de acasă."**

Ochii i se umplu de lacrimi. Îmi spune: **"Eu merit mai mult. Chiar merit."** Nu știu dacă o spune pentru mine sau pentru ea. Bine că are puterea să spună.

L I L I A N A

” Când aceste rânduri vor ieși de sub tipar, Liliana va avea festivitatea de absolvire.

Gelozie și violență suportate 21 de ani

Roxana are 46 ani și e mama a cinci copii, doi cu dizabilități. De cinci ani a divorțat. Recent pentru unul din băieții, cel cu diagnosticul mai grav, a primit o informație – că ar putea beneficia de servicii medicale în Germania. Va lupta alături de el și vor începe actele pentru anul viitor. **”Îmi doresc din toată inima, iar băiatul de când am aflat vestea e foarte fericit. Învăță la un liceu foarte bun și anul asta a fost foarte supărat când i s-au defectat aparatele și a lipsit vreo patru zile. Era foarte supărat.”** Poate de aceea, în dialog, povestea ei pare să se ducă în plan secund. Băiatul ei ar putea fi mai bine și asta contează.

- Toți băieții îi aveți cu el?
- Da, toți cinci. Și ultimii doi au probleme de sănătate. El a fost singurul bărbat din viața mea.
- Și așa a ținut-o toată căsnicia?
- Da. 21 de ani. Tot așteptam să fie mai bine. Când ieșeam la vreo nuntă, era cu alții foarte comunicativ, prietenos, iar cu mine nici nu vorbea. Am răbdat, am plâns, am sperat. Mă gândeam că nu pot să părăsesc o căsnicie. Dacă aș fi gândit cu 21 de ani în urmă ca acum...

- V-a bătut vreodată?
- Da, nici nu mai țin minte de câte ori. De trei-patru ori pe an, tot trăgea în mine. Ultima dată am chemat poliția că m-a bătut tare. Mă ținea încuiată într-o magazie. Nu mai spun că banii toți stăteau la el. Eu nu aveam niciun drept. Mă umilea.
- Ce ați lucrat?
- Aveam solarii, grădină, creșteam câte 3-400 de pui pe an, făceam mileuri și le vindeam în străinătate. Am avut salariu ca asistent al băiatului. Am crescut cinci copii. Asta nu e muncă? Munceam la construcții. El când venea, găsea săpat, balastru cărat, cofrag făcut...
- Deci făceați și construcții... Și de ce nu aveți dreptul la bani?
- Exact. Caută să mă umilească cu orice preț. În familiile părinților mei nu a fost la fel. Fosta mea soacră însă a trăit la fel ca mine. Nu avea voie să iasă, era vai de capul ei.
- Când a fost cel mai bine în viața dumneavoastră?
- În copilărie. Chiar dacă era o casă săracă, eu eram foarte fericită. Tata era mai bătrân și ne descurcam mai greu, dar noi eram bine.
- Și cel mai rău când a fost?
- Când am dat divorț. M-am simțit vinovată față de copii. S-a cunoscut cât l-a afectat. Eu tot sper că cel mare se va îndrepta. Poate totuși va înțelege ce am trăit eu. Fostul soț nici acum nu recunoaște că a greșit cu ceva. Sunt cinci ani de când s-au despărțit. Femeia spune că nu-i mai pasă însă.
- Care a fost punctul dumneavoastră de suport?
- Am avut ajutor de la fundație. Eram zeci de cazuri de femei divorțate cu copii speciali. Așa m-am convins că se poate.

S-a căsătorit la 20 de ani și imediat după, el a început să fie foarte gelos.

"Totul trebuia să fie numai cum dorea el. Era foarte orgolios. Nici când a apărut primul copil nu a fost altfel. Mă întreba de ce nu nasc mai repede? Apoi nici nu a venit să mă ia de la spital. Când l-am adus acasă a spus spus că e urât, e țigan, că semăna cu mine. A făcut la fel cu toți. În concluzie, s-a dovedit a fi o persoană foarte rece și dură" - povestește Roxana.

Până la urmă, cu tot cu cei cinci copii, femeia a renunțat. După 21 de ani, a plecat. Acum o supără tare faptul că băiatul cel mare urmează exemplul tatălui său și e gelos, își bate nevasta. Nu-i permite să iasă din casă singură. Exact cum a făcut tatăl lui cu ea. "Nu înțeleg. Nu ai niciun motiv să fii gelos. Femeia își vede de viața ei, are grija de casă...De ce să fii gelos?" - vocea îi este gătită de revoltă, chiar dacă pornirea e deopotrivă spre fostul soț și spre propriul copil.

” Acum reușește să se descurce singură. După despărțire, Roxana și-a continuat studiile și acum este în ultimul an la învățământ seral. A fost sprijinită prin proiectul Gloria pentru a obține permisul auto.

Ea a plecat de acasă când a constatat că tatăl își influența băieții. "Cel mare ne înjura pe amândouă - și pe nora mea și pe mine. Și fostul soț era foarte bucuros. M-am supărat cumplit. În loc să-l oprească, taică-su se bucura. Apoi orice aș fi pus unui copil să facă, taică-su îl învăța să facă invers. Era dușmănos efectiv. Vorbea urât. Mă jignea"- mărturisește ea.

Fostul soț e acum recăsătorit. Și-a găsit altă femeie de mult, încă de când mai era cu Roxana, dar după primul termen de divorț sunt practic împreună. Nu-l interesează copiii. 21 de ani s-au dus și gata. Fostul soț a bătut-o, a umilit-o, a ținut-o captivă și a privat-o de bani și posibilitatea de a decide pentru ea și copii, dar nu a putut învinge hărnicia și vrednicia ei.

Violența financiară include: controlul sau limitarea accesului la resurse financiare, forțarea victimei să renunțe la averi sau să fie dependentă financiar de abuzator și alte forme de exploatare financiară.

Violența financiară este una dintre formele de violență domestică, alături de violența sexuală, violența emoțională și evident, violența fizică.

Închisă mai bine de un an în casă, bătută și tăiată, o femeie a reușit să scape de agresor

Când a apărut am crezut că e o copilă, nicidecum femeia despre care aflasem că a fost amenințată cu moartea de fostul concubin. Nu m-am înșelat prea mult. Nu-și arată cei 25 de ani, dar e mama unei fetițe splendide. Ei, bine, și de fetița asta e legată povestea noastră.

Mihaela s-a cunoscut cu Marian. Ca în toate poveștile, așteptările erau mari: iubire până la adânci bătrâneți. Numai că ea a rămas însărcinată și lucrurile au luat-o razna rapid. Nu au mai reușit să se căsătorească și să trăiască un basm, ci dimpotrivă. Viața de cuplu a devenit un coșmar.

"A devenit prima dată violent când eram însărcinată. El nu voia copilul. Eu nu am vrut să avortez. El a fost cu ideea să facem un copil, apoi când am rămas însărcinată n-a mai vrut. Am avut probleme cu sarcina foarte mult, așa că stăteam numai prin spitale. El nu voia să înțeleagă chestia asta, apoi a început cu amenințările, că dacă îl las mă omoară și pe mine și pe ai mei. Eram însărcinată în șapte luni și era foarte gelos. Am fost odată la mămica în vizită și mi-a fost rău și am ieșit afară. Atunci m-a bătut pe drum foarte tare. Eram în drum spre Târgu Neamț. Trebuia să merg la control și nici n-am mai ajuns."

- Cum bați o femeie gravidă?

- Uite, așa! Nu în burtă, doar la cap. Putea ieși un nenorocit. Spunea și așa că nu e copilul lui. După ce am născut spunea că e drac, că e țigan, că nu e al lui.

Mă uit la femeia tânără și brunetă. El tot brunet e. Mă întreb câtă minte a avut omul ăla?

Mihaela era atunci aproape de naștere. Îi era și așa frică de partener. A preferat să-l ierte și să spere că, atunci când va apărea copilul, bărbatul îl va iubi. Se gândea și la copil, că ar vrea să crească cu ambii părinți.

A născut cu probleme multe. A încuiat-o în casă cu o cutie de lapte praf ca mâncare și a plecat în străinătate. Femeia a făcut o infecție și hemoragie. Era după prima naștere și nu prea știa de ea. A căzut în casă și a ajuns din nou la spital. Ca să trateze infecția a umblat mult timp prin spitale. Mama ei se ocupa de copil și el era gelos. De ce se tot duce ea la spital?

Ascultând-o pe Mihaela, mi se părea că nu înțeleg nimic. Cum să fii gelos că o femeie e în maternitate? Dacă gelozia are ceva logic, atunci sigur că întrebarea mea ar fi avut răspuns.

"Așa gelos era, că stătea în spatele meu când ieșeam la cumpărături. Dacă se uita un bărbat spre mine, partenerul meu începea: de ce se uită la tine? Oriunde mă duceam erau evident și bărbați și el îmi cerea socoteală dacă unul se uita la mine. Mergem la câte o nuntă și spuneau prietenii lui ce nevastă frumoasă ai!, pentru mine asta însemna un coșmar. Trebuia să-mi arate el apoi cine e stăpânul."

- L-ați reclamat vreodată la poliție pentru acte de violență?

- Da. Îi dădusem a treia șansă. Era Crăciun și fata avea nouă luni. A venit la poartă și l-am iertat din nou. De Revelion au venit trei mașini de poliție și m-au scos din casă. Atunci am văzut moartea cu ochii. Am fost și bătută și tăiată. A vrut să-mi taie gâtul și m-am apărat și m-a tăiat la mâini. Am fost bătută cu pumnii în cap, vânăta toată.

- Erați numai dumneavoastră cu el când s-a întâmplat asta?

- Eu, el și copilul. N-a avut cine să mă ajute. Oricum familia nu știa ce se petrece. El m-a amenințat că dacă spun ceva, așa cum a făcut cu ai lui - i-a fugărit cu toporul -, așa va face și cu ai mei. L-am crezut în stare de așa ceva. Am stat sub teroare doi ani, chiar dacă la început era lapte și miere. Îmi făcea cadouri și mă gândeam că mă iubește.

- Unde lucra?

- În Germania, la pădure. Câștiga și 7.000 euro pe lună. Am mers și eu acolo la dânsul și am stat trei luni, apoi ne-am întors. Era greu cu copilul în Germania. Să știți că și acolo are gelos. Eram la o cabană retrasă în munți. Numai pădure în jur și el era gelos. Iar ce aduna în Germania, în două trei zile cheltuia în țară.

Mihaela a trăit mult sub amenințări. Puterea de a nu se mai teme i-a dat-o mama ei. Plecase din Germania cu fetița acasă la mama ei. Când vorbea odată cu el la telefon, mama a văzut de fapt ce gest de amenințare a făcut bărbatul la adresa fiicei ei și a înțeles care e relația adevărată dintre ei.

"Tu așa te porți cu fata mea?" - l-a întrebat. Orice a motivat el, mama fetei nu l-a crezut. El a venit în România și fata speriată a fugit la o mătușă. Mama a pus piciorul în prag și a apărat-o și i-a dat putere să nu se mai teamă. Tatăl ei, care oricum și el își agresase soția în trecut, la început era mai rezervat. A acceptat însă că fiica lui are nevoie de ajutor și i l-a acordat.

Acum cei doi, victima și agresorul, se luptă pentru custodia copilului, pe care deși el nu-l recunoaște, acum îl cere. **"M-a descurajat foarte mult ceea ce s-a întâmplat. Acum nu mai am încredere în bărbați. Mă și gândesc că dacă atunci când i-am spus că sunt însărcinată și eu așteptam să fie fericit și el mi-a dat o palmă, dacă atunci îl lăsam, nu mai înduram atâtea. Am simțit așa o ură... Eu eram bucuroasă că voi fi mamă. El cum putea reacționa așa?"** - spune Mihaela.

Acum fetița e începutul și sfârșitul ei. Îmi arată poze cu mica balerină, frumușică foc și îmbrăcată într-o rochiță de prințesă: **"Cu ea mă mândresc. Chiar dacă am sfârșit cu el, eu am rămas așa cu o alinare, o bucurie. Îmi e greu într-adevăr să o cresc singură."**

- Ce vă lipsește cel mai mult?

- Că nu pot să merg la lucru. Da, în rest am toate condițiile, vreau să mă duc în afară să caut un loc de muncă stabil, să am din ce trăi și să nu mai cer la părinți. Sunt mai multe momente în care spun "merge așa" dar singurătatea e grea. Acum mă chinuie și instanța. Cum să se gândească cineva să dea în custodie un copil pe care un părinte nu l-a vrut trei ani? Și se tot amână termenele și eu tot stau și aștept să se stabilească custodia. Acum avem termen din nou peste patru luni.

- Copilul a fost vreodată amenințat sau bătut de tată?

- Eu plângeam des, aveam puțin peste 20 de ani și eram mai tot timpul vânăta la față - că așa îi plăcea să mă bată, ca să mă distrugă de tot. Odată a amenințat că dacă nu tac, ia un cuțit și scoate inima copilului și o mănâncă friptă. Am înlemnit. Acum am spus și la tribunal. Fata nu ar fi în siguranță cu el.

Mihaela mărturisește și că a fost încuiată în casă de concubin în repetate rânduri. Nu avea voie să iasă, dacă nu era el. ”O singură dată, când fata era foarte bolnavă, am vrut să merg la medic și el m-a încuiat în casă. Am pus ceva în ușă și nu s-a încuiat așa bine și am reușit să fug când el a plecat de acasă. Am mers la spital cu fata și ne-a internat. I-am povestit doamnei doctor ce se întâmplă cu mine. Era perioada cu COVID și el nu putea să intre la mine. Am rugat-o să nu-i spună când mă externează. Așa am putut fugi la mama pentru un timp.”

- În anii de relație cu el, ați socotit cam cât timp ați stat în casă, încuiată?

- Când am născut am stat cam un an de zile închisă în casă. Mă ducea numai la cumpărături sub supravegherea lui. Nu știu de ce. Atunci am intrat și în depresie. Nu știam nici de mine, nici de fată.

Gelozia este o emoție puternică de anxietate și neîncredere, care apare atunci când cineva simte că este amenințat în ceea ce privește afecțiunea, atenția sau relația cu o persoană iubită. Gelozia poate fi experimentată în diferite contexte, inclusiv în relațiile romantice, prietenii, familie. Uneori, gelozia poate fi justificată de comportamentul partenerului de circumstanțele specifice, dar alții poate fi irațională și exagerată. Este important să înțelegem că gelozia poate fi dăunătoare și poate afecta negativ relațiile noastre. Atunci când gelozia devine obsesivă sau se manifestă prin comportamente controlatoare, agresive sau distructive, poate duce la probleme serioase în relații

” Când am născut am stat cam un an de zile închisă în casă. Mă ducea numai la cumpărături sub supravegherea lui. Nu știu de ce. Atunci am intrat și în depresie. Nu știam nici de mine, nici de fată.

Pârtie spre un viitor mai bun!

Multe dintre femeile din România au ales să lucreze în afară ca să scape de viața pe care o aveau aici în familie. E și cazul Ioanei care a lucrat peste 11 de ani ca badantă în Italia. S-a gândit că în felul acesta ajută și copiii rămași acasă cu soțul. "Mi-a fost tare greu când am plecat de acasă. Am spus că am să mă târâi ca o rămă și tot nu mă las. Nu am vrut să-i dau satisfacție fostului soț care la plecare m-a descurajat foarte tare. Am învățat limba și am muncit și am reușit. Așa mi-am demonstrat mie că pot".

Ioana e o femeie vrednică și muncitoare și nu a vrut să mai accepte situația în care se găsea. A insistat până a obținut și în Italia cetățenia, ba și-a luat și permisul de conducere tot în Italia. De fapt ea și-a dat seama că ceva nu e bine între ei de la început, dar așa îl iubea când s-au căsătorit, încât nu se gândea că nu va reuși să facă totul să funcționeze.

Dar agresivitatea lui și consumul de alcool au făcut ca viața să devină insuportabilă. Numai ea știe ce trăia lângă el, care ca fost polițist de frontieră, reușea să convingă că el e un om integru, care nu-și abuzează femeia, copiii. "Îmi pare rău că nu am avut forță să-l denunț mai demult. El a fost violent cu mine și cu copiii de la început. Am fost de-a lungul anilor maltrată și bătută și atât eu, cât și copiii am stat la un adăpost pentru victime. Nu l-am denunțat atunci pentru că știam că va fi dat afară din poliție. Din păcate, pe cine nu lași să moară nu te lasă să trăiești"- spune Ioana.

- Cum au trecut copiii peste cele îndurate?

- Am trecut fiecare cum am putut. Când am plecat, ei erau mari. Am trei copii. I-am ajutat financiar pentru că situația acasă era foarte grea. Tatăl lor nu dădea banii în casă. Îmi spunea că dacă el a cumpărat pâine într-o zi, în următoarele e rândul meu. Am fost nevoită să plec să-i pot ajuta. După ce am plecat, băiatul, care era student, s-a mutat la gazdă. Fetele au rămas acasă, dar susținerea materială o aveau de la mine. În tot acest timp, cu banii trimiși acasă, fostul soț a finalizat construcția casei. De o mare parte din amenajări m-am ocupat eu în concediu. El era prea comod ca să se ocupe. Acum nu știu cât îmi va reveni din locuință.

- Credeți că acum că ați divorțat, mai sunteți în pericol?

- Da. El nu se va schimba niciodată. Are ordin de protecție și săptămâna trecută a fost acasă. E consumator de alcool. Uneori nu judecă limpede. Nu înțelege de ce l-am lăsat acum.

- Și ce veți face dacă mai revine?

- Trebuie să clarific cu casa. Trebuie să fac partajul și nu sunt acte. Dacă va fi nevoie, am să cer prelungirea ordinului de protecție. Nu am cu cine să locuiesc și îmi risc viața.

- Cum ați găsit ieșirea din căsnicie?

Într-una în mintea mea era ideea că trebuie să-l las. Era din ce în ce mai agresiv și era imposibil să văd o variantă de a scăpa din relația asta.

Și când avea mai mare nevoie de ajutor a apărut șansa, în sfârșit, în calea ei. Nu se mai aștepta să aibă scăpare. Echipa proiectului Gloria i-a oferit suport. Ea nu a așteptat a doua ocazie.

Femeia asta caldă a rămas optimistă chiar după câte a avut de îndurat. Anii petrecuți ca badantă au lăsat urme adânci, chiar dacă ea pare a le fi făcut față. Motivația ei, copiii, au fost însă suportul ca să reziste. Numai ea știe cât s-a mai gândit la ei. Și mâinile ei obosite de muncă, numai ele știu cât au tras. Și ar mai fi făcut chiar mai mult, dacă el, bărbatul pe care l-a iubit, s-ar fi purtat frumos cu ea și copiii.

E convinsă că o persoană nu se schimbă decât dacă vrea ea. Și fostul ei soț nu a vrut, iar dacă un om nu vrea, atunci femeia nu trebuie să accepte să fie umilită, bătută. **"Nimeni nu trăiește două vieți"** – spune Ioana.

Acestea ar fi sfaturi și pentru alte femei care încă se mai îndoiesc de puterea lor de a lua-o de la capăt. Doare, e greu, dar se poate.

În aprilie 2023 Ioana a absolvit un curs de infirmieră și voia să se angajeze într-un spital. Ocazia a venit repede, în martie 2023, când a participat la concursul organizat de unul din spitalele ieșene și a fost admisă pentru postul de garderobier. Acum are un job constant.

Ordinul de restricție i-a expirat la finalul lunii aprilie 2023. Întrucât fostul soț mai are o condamnare cu suspendare, Ioana speră că nu va îndrăzni să o abuzeze din nou și va pleca singur din locuință.

”Ioana nu știe pas cu pas ce îi va oferi viața, dar a căpătat putere. O va folosi pentru a reuși ea și copiii ei minunați. E o supraviețuitoare.

Iubirea a fost pretextul, iubirea a fost și motivul!

La vârsta de 17 ani și-a cunoscut viitorul soț. După ce a împlinit 18 ani s-au căsătorit și s-au mutat la părinții lui în Pașcani, unde socrul era constant violent verbal și chiar și fizic cu băiatul lui. De aceea s-au mutat într-un apartament închiriat. S-a născut fetița lor dar soțul, care era dependent de pornografie, exercita presiuni asupra doamnei de a-i satisface fanteziile sexuale. A urmat plecarea ei la părinți, apoi întoarcerea la părinții lui, unde au continuat abuzurile din partea socrului.

Nici mutarea la lași nu a salvat relația și nu a îmbunătățit viața femeii, presiunilor sexuale adăugându-li-se agresiunile verbale, șantajul, umilința, amenințări cu sinuciderea, constrângeri financiare. Practic, soțul exercita asupra ei un întreg arsenal pentru a obține relații sexuale în termenii și condițiile impuse de el. Independența ei financiară a înrăutățit lucrurile deoarece abuzurile au devenit fizice și chiar sexuale.

- Tu te simți mai bine acum, dar ai trecut printr-o perioadă grea. Ai reușit să termini și școala. Ești mai încrezătoare acum în forțele tale?

- Bacalaureatul l-am luat cât eram căsătorită încă. A fost foarte greu dar am realizat că dacă îți dorești mult ceva, poți să reușești. Unele lucruri le-am făcut ca să-mi demonstrez mie că pot. E adevărat că financiar nu am reușit să mă realizez și am avut nevoie de ajutorul fundațiilor, dar mi-am dat seama că totul a ținut de mine și de interesul pe care mi l-am dat.

- Ai reușit să faci și un curs de cosmeticiană...

- Da, l-am și finalizat și acum caut un loc de muncă. Între timp fetița este la părinții mei. Când tatăl ei își va intra în drepturi va sta și la el o lună, dar nu sunt de acord să stea o lună continuu, ci vom stabili cum e mai bine.

Petronela trece repede de la succesul ei actual, la fetiță și grija de a n-o mai afecta deciziile adulților din nou. Ea e foarte tânără și a trecut prin multe. Și fetița. Acum e în divorț și trăiește în continuare într-o locuință protejată. Dar ani de zile a fost abuzată.

Vecina salvatoare: a sunat la Poliție când nu a mai suportat să audă!

"Vecina mea a anunțat poliția pentru că nu mai suportă ce auzea din apartamentul nostru. Fetița mea plângea, ea auzea țipete în fiecare seară, auzea cum mă dădea afară

din casă... Într-o zi i-a spus lui că dacă nu încetează ea va suna la poliție și până la urmă așa a făcut" - povestește Petronela. Practic ea a fost salvată de vecinii care nu au mai putut îndura să o audă suferind. A venit și Poliția.

Profitând de faptul că polițiștii vorbeau cu el, femeia s-a apropiat de Petronela. **"Stăteam în fața ușii după ce fusesem dată afară din casă, iar vecina mi-a spus că a auzit ea despre o fundație și poate fi o variantă pentru mine. Mi-a rămas în minte... A doua zi, după ce el a plecat la serviciu și eu eram nedumerită, îmi era frică să pășesc în necunoscut. Cumva nu știam ce urmează dar mi-am spus că trebuie să fac ceva. Chiar dacă plecam la părinții mei, el tot venea și mă manipula emoțional și încerca să mă convingă să revin la el. Apoi totul se repeta. Mi-am spus că trebuie să rup totul de la rădăcină dacă vreau să scap. M-am dus la vecină și mi-a povestit despre o soră a ei care a fost în aceeași situație. După asta am sunat la telefonul copilului și am insistat câteva ore bune, m-am întrebat dacă vreau să merg singură și am plecat la un centru chiar dacă nu știam ce urmează."**

Apoi povestea ei e cu poliție, declarații, o cameră străină într-un centru, restricții, zile grele din nou. **"Eram din alt mediu decât femeile de acolo. Nu aveam cu cine să vorbesc. Eu întotdeauna am căutat să mă dezvolt, să stau lângă oameni de la care pot învăța. Mă simțeam ciudat. O săptămână am simțit-o ca o lună"** - continuă Petronela.

A primit alternativa de a merge la părinți sau să fie transferată într-un apartament. Au mai trecut câteva zile și a mers într-o locuință protejată. Contactul cu Fundația Corona a însemnat începutul unui drum de vindecare a sufletului și reconstruire a viitorului. **"Am avut teme, mă simțeam bine când mergeam la fundație. Am învățat că sunt puternică și că pot să plâng când simt asta, chiar dacă mă văd alții. Am stabilit să fac și un curs ca să am o specializare..."**, spune Petronela și vocea ei zâmbește. E clar că îi vin în minte momente în care s-a simțit altfel decât până atunci. Înțeleg că s-a simțit om. A simțit că este valoroasă.

Borcanul cu dorințe!

În ședințele de consiliere Petronela a fost îndemnată să-și scrie dorințele și să le pună într-un borcan. Deschidem capacul și găsim bilețelele.

"Vreau să scriu o carte" E începută, apoi lăsată deoparte. Când va veni momentul potrivit o va relua. Vrea să scrie despre viața ei, despre ce i s-a întâmplat ca să știe fetele care o citesc și să nu treacă prin aceleași experiențe. **"Mi s-a părut o idee bună. Cred că sunt multe femei care nu reușesc să iasă din povești ca a mea"** - își justifică Petronela dorința.

"Vreau să fac un serial cu povești de viață și să joc în el ca și cum ar fi real". Râde ușor stânjenită de dorința asta foarte ascunsă. Înțeleg că e visul ei. Că undeva în mintea ei re trăiește secvențe din povestea ei de suferință. Că vrea să se știe. Că vrea să re trăiască momentele și să le poată privi doar ca pe o poveste. Înțeles că încă o doare. Încearcă să trăiască cu trecutul. În sufletul ei e o copilă care ar fi vrut să joace teatru, să prezinte modă, care vrea să strălucească și să-și arate frumusețea. Au acoperit-o lacrimile atunci când și-a permis să plângă. Acum, cu ajutorul consilierilor, copila aceea gingașă și dornică de a-și dezvălui frumusețea iese ușor la suprafață.

"Vreau să fac un curs de engleză" - e o altă dorință a Petronelei. **"M-ar ajuta mai mult în viață și mi-ar plăcea să fiu la un curs fizic, să am colegi"** - menționează ea. Vorbește cu drag și de cursul de cosmetică și doamna care i-a fost trainer. A luat-o ca model.

Petronela recunoaște că a fost crunt încercată. Numai ea știe cum i s-au prăbușit speranțele. Și pentru că știe, poate da sfaturi. Nu pentru oricine, ci pentru femeile care nu au avut curajul să se rupă de o relație toxică, abuzivă. **"Aș încuraja femeile abuzate să sune la 112 cu încredere sau la 119 - telefonul copilului. Nimic nu se va schimba de la sine. Oamenii violenți așa sunt educați și dacă ei nu au reușit să se schimbe până la o vârstă n-o mai fac. Eu cred că oamenii se pot schimba numai dacă vor și**

fac ceva. Trebuie să treacă peste așa zisul atașament și să încerce să spună ce li se întâmplă și să scape. Vorbind cu oamenii din jur găsim soluții. Chiar dacă nu ne ajută prima persoană, până la urmă găsești suport. Trebuie să îndrăznească."

”Speranța că se poate - asta transmite Petronela de fapt, dar numai cu o condiție: să te ridici, oricât de mult ai fost lovită de viață și să înveți să trăiești altfel cu trecutul tău, dar și cu un viitor mai bun care nu apare dacă nu-l vrei și nu muncești cu tine pentru a-l avea.

În drumul gălăgios spre liniște!

Alis s-a născut într-o comună din Iași și de mică a asistat la agresiunile repetate asupra mamei sale. Ba de câteva ori au și fost plecați de acasă - mama și copiii, de frica escaladării conflictului. Cu timpul a început să se implice și ea, intervenind pentru a aplana situația și pentru a-și proteja frații. Poate de aceea a ales o meserie care o ține alături de oamenii cu diverse probleme - asistent social.

Își amintește că pauză de scandal la ea în casă însemna că nu era bătaie aproape o lună. Practic, până ce ea, Alis, a împlinit 18 ani, dacă situația cea mai favorabilă s-ar fi menținut constant, ar fi putut spune că a trecut de numai 218 scandaluri și bătăi. Au fost însă mult mai multe. Agresiune, fugă noaptea, dormit prin vecini...a avut parte de toate, alături de mama ei.

- De ce ești departe de ai tăi?

- Păi mi s-a spus că nu voi lua Bacalaureatul. S-au adunat toate situațiile prin care am trecut și am luat o notă puțin mai mică, dar am luat. Apoi am vrut să fac mai mult. Nu avea cine să mă sprijine și am plecat să lucrez. Am făcut facultatea și mă strădui cu licența. Nu am însă liniște deloc. Mereu se întâmplă ceva și trebuie să mă duc acasă.

La Fundația Corona a ajuns odată cu mama ei, deși avea o fostă colegă angajată acolo. Nu a apelat la ea pentru că i-a fost rușine. **"Frații mei sunt încă acasă, la țară. În urma ultimului scandal tata a fost dus la dezalcoolizare. Frații stau cu mama acum și cumva nu mai au legătură cu tata, deși el nu știi niciodată când apare"**- spune Alis.

- Ai mai avut în jur colegi cu probleme similare?

- Nu. Poate erau discuții și la ei, dar sigur nu la fel ca la mine în familie. La noi era mult mai mult – crede Alis.

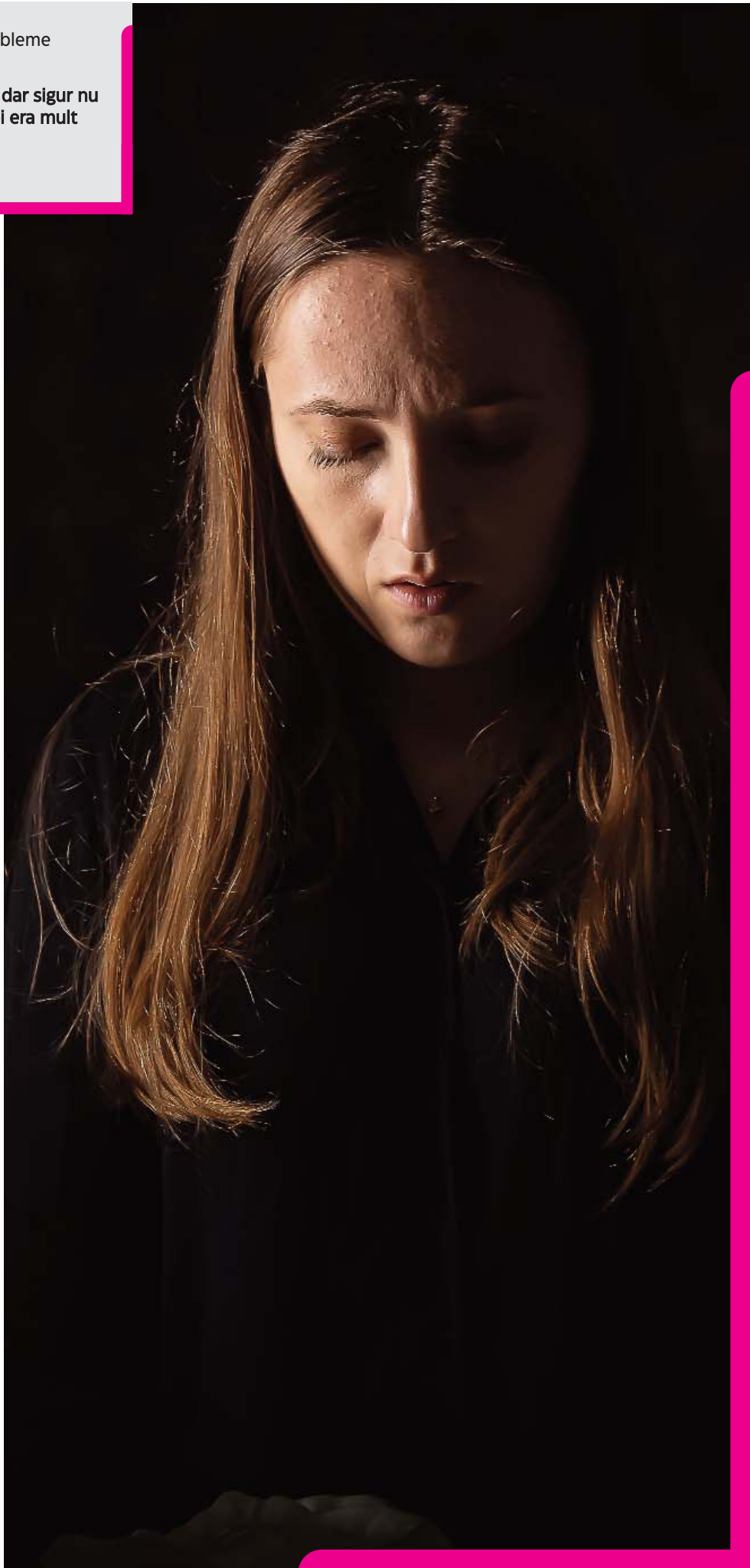
Așadar, deși stă acum mai departe de satul ei, problemele familiei încă o mai împiedică să se concentreze la viața ei. Aflu că specialiștii Fundației Corona au insistat și au înscris-o la școala de șoferi și a reușit să-și ia carnet. Și ea a simțit că e o șansă.

Alis e modestă, deși lucrează, învață și are grijă și de mamă și frați. A preluat la vârsta ei fragedă întreaga povară a unei familii în care s-a încuibat violența și duce după ea greutatea care nu ar trebui să fie a ei. Nu prea a vorbit, cu excepția specialiștilor de la Fundația Corona, mai cu nimeni despre violența din familia sa sau despre cum se simte ea ca parte a unei astfel de familii.

Și poate are dreptate, poate nu. Oricum își amintește o noapte în care din nou ea și mama au fugit de acasă din calea tatălui agresor. Au ajuns la bunici și din urmă a venit și tatăl, plin de furie și îmbibat cu alcool. I-a lovit pe bunici, avea un cuțit. A lovit-o și pe mama...umbla pe drum cu un fier...

Cuvintele se opresc, rămân amintirile pe care Alis le re trăiește evident și imaginația mea. Alis nu a depășit traumele. A învățat să trăiască cu ele. Încearcă să-și facă loc printre ele și să se ancoreze de altceva - un alt spațiu, un job, o nouă meserie... Luptă.

Luptă cu trecutul. Luptă cu prezentul. Luptă. O așteaptă ani în care nu va uita, dar sperăm că viața o va ajuta să-și îndrepte atenția și spre nevoile ei, niciodată întrebate. A câștigat cu spaimă, lacrimi, griji și durere fiecare clipă de liniște care sperăm că va veni.

Final

Copii, victime ei înșiși sau martori la suferința mamei, fete ajunse prea curând mature, abuzate, bătute, hărțuite, femei care au muncit zeci de ani crezând că așa îți construiești o gospodărie, care nu au știut ce înseamnă să fie mângâiate, prețuite, mame care și-au smuls sufletul din piept numai să le fie puțin mai bine copiilor lor – toate poveștile noastre sunt reale. În toate întâlnim violența.

Le-am scris pentru ca pentru tine, cititoarea noastră, să nu fie prea târziu. Deși cazurile expuse de noi sunt ale unor femei, victime ale violenței domestice, ale abuzului sunt și bărbați. Statistic, sigur sunt mai puțini ca femeile victime. Asta nu înseamnă că nu contează și ei.

Poveștile acestea le-am scris și pentru agresorii care cred că au dreptul să tragă, să injure, să de-a afară din casă un alt om, care se cred puternici pentru că agrează. Ne-am gândit că a-i pune față în față cu oglinda suferinței provocate e cel mai onest lucru și punctul din care ar putea să se trezească și să realizeze cine sunt și ce fac.

Viața merită trăită frumos, echilibrat, cu dragoste și încredere. Pentru unele dintre noi nu e un dar pe care îl primim fără să plătim un preț. Dar chiar și așa trebuie să smulgem vieții cât mai mult cu putință. Să ne ajutăm între noi. Să ne ridicăm și să mergem mai departe. Niciuna dintre noi să nu rămână pradă violenței și niciuna să nu rămână în urmă.

Mihaela Steliana Munteanu
jurnalist, expert politici sociale

” Este important să înțelegem că violența domestică nu este niciodată justificată și nu trebuie să fie tolerată. Dacă te afli într-o situație de violență domestică sau cunoști pe cineva care se confruntă cu aceasta, este crucial să cauți ajutor și sprijin de la autorități sau organizații specializate.

Ghidul supraviețuitoarei!

Nu ești sigura ca relația ta este sănătoasă?

Dezacordurile în relații sunt normale, dar atunci când devin frecvente și încep să formeze un tipar, ar putea fi un semn că ceva nu este în regulă și, sunt chiar abuzive.

Cum să recunoști comportamentul nesănătos într-o relație?

Fiecare situație este unică, dar există câțiva factori comuni în relații care ar putea însemna că sunt nesănătoase și chiar abuzive. Sa recunoști primele semne îngrijorătoare este un prim pas important.

Relație abuzivă din punct de vedere fizic? Partenerul tău:

- Te lovește cu pumnul și palma, te ciupește, te lovește cu picioarele, te zgârie sau mușcă.
- Aplica presiune pe gâtul tău, te apăsă, sugrumă sau te sufocă.
- Te trage sau târâie de par.
- Folosește obiecte ca arme pentru a te ataca și a te răni.
- Lovește pereții sau sparge lucruri.
- Te-a încurat în casă sau te-a împiedicat să pleci prin priver de libertate
- Te-a împiedicat să suni la poliție sau să ceri îngrijiri medicale
- I-a rănit în orice fel pe copiii tăi
- A folosit forța fizică în situații sexuale (te-a obligat să întreții relații sexuale cu el).

Relație abuzivă din punct de vedere emoțional? Partenerul tău:

- Tipă, te înjură, te insultă sau te critică continuu.
 - Te face să te îndoiești de sănătatea ta mintală.
- Abuzatorul te face să crezi că îți amintești faptele greșite sau că le interpretezi greșit, făcându-te mai târziu să crezi că versiunea lui despre evenimente este adevărată. Acest comportament este adesea folosit pentru a manipula.
- Nu are încredere în tine și se comportă foarte gelos sau posesiv
 - Amenință că vă va distruge ceva, vă va răni sau se va sinucide.
 - Amenință că te raportează la poliție sau serviciile sociale dacă nu faci ceea ce spune el.
 - Se așteaptă să ceri permisiunea pentru orice vrei să faci.
 - Iti spune că meriți sau cauți abuzul.
 - Te amenință cu uciderea sau rănirea ta și/sau a copiilor sau a animalelor de companie.

Relație abuzivă din punct de vedere economic? Partenerul tău:

- Controlează toate veniturile gospodăriei și păstrează informațiile financiare secrete.
- Controlează toate cheltuielile, verifica toate chitanțele și toate bunurile sunt pe numele lui.
- Utilizează cardurile tale de credit sau de debit fără permisiunea ta.
- Face datoriile în numele tău, uneori fără să știi
- Te împiedică să te angajezi sau să mergi să studiezi.
- Îți spune mereu că are el grijă de tine și nu ai de ce să vrei să muncești.
- Te face să te umilești pentru a primi o sumă infimă de bani.
- Te umilește în fața prietenilor lui.

Relație abuzivă din punct de vedere sexual? Partenerul tău:

- Viol sau agresiune sexuală. Acesta poate fi orice act sexual la care nu ai consimțit. Poate include sărutări forțate, atingere sau penetrare.
- Te forțează să faci sex atunci când nu poți să-ți dai consimțământul, de exemplu dacă te afli sub influența unor droguri sau alcool, care îți pot afecta capacitatea de a consimți.
- Folosește forța, amenințările, vinovăția, manipularea sau intimidarea pentru a te determina să efectuați acte sexuale.
- Îți cere să faci sex cu el când ești bolnavă, oșbită sau după ce te-a lovit/rănit în orice fel
- Te obligă să faci sex cu alte persoane sau să devii lucrător sexual.
- Te obligă să faci sex sau să te uiți la pornografie în fața copiilor.
- Te insultă folosind apelative sau comportamente de natură și cu conotație sexuală

Dacă ai răspuns DA la aceste întrebări ai putea fi într-o relație de tip abuziv.

"Violența domestică înseamnă orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială sau spirituală care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau alocuit împreună cu victima."

Definiția legală a violenței în familie conform Legii 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicata 2014 - care se adresează acestei probleme.

” Eu sunt P. Serviciile dumneavoastră au fost și sunt raza mea de soare. Am întâlnit aici oameni buni, frumoși și dedicați, care ne-au primit cu căldură și ne-au dat încredere pentru viitor. Sunteți familia care mi-a fost și este aproape. Mii de mulțumiri și aprecieri și tot respectul pentru dumneavoastră!”

” Bună ziua, noi suntem A și S B. Suntem foarte impresionați de grija și interesul cu care am fost tratați. O echipă de milioane! Vă dorim mult succes și la cât mai multe acțiuni de genul acesta sau asemănătoare. Vă mulțumesc mult! Cu drag S.!”

” Bună ziua, numele meu este BMA, doresc să vă spun că sunteți niște fete deosebite, respectuoase și bun simț, vă mulțumesc pentru oportunitățile create și pentru că îmi oferiți un sfat bun atunci când e necesar. Vă doresc mult succes în continuare și sănătate!”

” Mulțumesc din suflet că existați și aduceți bucurie și liniște în sufletele noastre! A fost o zi minunată alături de voi suflete frumoase, m-am bucurat de noi cunoștințe, Maria, Mioara, prezența doamnelor Andreea, Gabi pe mine personal m-a făcut să mă simt liniștită, protejată și iubită. Mulțumesc din suflet pentru aceste două ore de pace și înțelegere. Multă sănătate și să ne întâlnim cu bine la următoarea ședință.” (BN)

” Bună ziua! Mulțumim din toată inima pentru tot ceea ce faceți pentru noi din mai multe puncte de vedere! Recunosc în mod personal că am făcut schimbări majore pe plan emoțional. Sunt foarte fericită că ne-am format prietenii noi. Ne simțim ajutați, ne simțim în siguranță, protejate. Vă apreciem pentru tot devotamentul, compasiunea și foarte mult dragostea. Vă mulțumim și vă iubim!” (MG)

” Vreau să vă mulțumesc pentru tot ajutorul pe care mi l-ați oferit. Dumneavoastră mi-ați deschis ochii și m-ați ajutat să merg mai departe. Nu aș fi reușit să ajung până aici fără dumneavoastră.” (AI)

” Mulțumesc echipei de la proiectul Gloria pentru susținere și ajutorul dat. Vă doresc multă sănătate și împlinirea tuturor proiectelor. Vă rămân recunoscătoare pentru ajutorul de a lua o hotărâre în privința binelui meu personal deoarece fără ajutorul dumneavoastră nu aș fi luat o hotărâre spre binele meu și al copiilor mei. Vă mulțumesc din suflet pentru încredere și susținere! Cu drag.” (CL)

Pentru
a cere ajutor,
suna la numărul de urgență

112

sau la numărul național
non-stop

0800 500 333

DESPRE PROIECT

Proiectul și-a propus și a reușit facilitarea accesului persoanelor victime ale abuzului și violenței domestice și de gen din mediul rural și mic urban din județele Iași, Vaslui, Bacău și Neamț la servicii integrate de calitate în scopul ieșirii din situația de criză și îmbunătățirii calității vieții cu efecte pozitive în direcția prevenirii și reducerii fenomenului violenței domestice.

Proiectul a furnizat servicii integrate de calitate, abordând pluridisciplinar problematica violenței domestice și de gen, înglobând măsuri specifice de ASISTENȚĂ SOCIALĂ, MEDICALĂ, EDUCAȚIONALĂ, OCUPAȚIONALĂ ȘI DE LOCUIRE pentru minim 550 persoane (adulți și copii) victime ale violenței domestice și de gen din mediul rural și mic urban din județele Iași, Vaslui, Bacău și o zonă de 250 de comunități locale unde serviciile de acest tip lipsesc sau sunt insuficiente.

De asemenea, prin activitățile desfășurate s-a obținut îmbunătățirea cadrului de cooperare și coordonare a serviciilor locale publice și private implicate în abordarea integrată a problematicii violenței domestice și de gen pe întregul spectru de acțiune prevenire - protecție prin acțiuni de informare, formare, transfer de bune practici, din Norvegia și România, dezvoltare de practici de lucru în comun cu minim 450 de profesioniști și voluntari din județele Iași, Vaslui, Bacău și Neamț care lucrează sau interacționează cu victimele, în scopul facilitării accesului la servicii de calitate.

Proiectul GLORIA – asistență integrată pentru victimele violenței domestice și de gen, COD PN4010, ctr.2/25.02.2021/N, a beneficiat de un grant în valoare de 1.226.252 euro oferit de Norvegia prin Granturile Norvegiene în cadrul Programului de Dezvoltare Locală.

Obiectivul proiectului: facilitarea accesului persoanelor victime ale abuzului și violenței domestice și de gen din mediul rural din județele Iași, Vaslui, Bacău și Neamț la servicii integrate de calitate în scopul ieșirii din situația de criza și îmbunătățirii calității vieții cu efecte pozitive în direcția prevenirii și reducerii fenomenului violenței domestice.

Proiectul a fost coordonat de Institutul de Medicină Legală Iași în parteneriat cu Fundația Centrul de Mediere și Securitate Comunitară, Fundația Corona, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, Foreningen Hedda.

Informații suplimentare coordonare servicii și referire cazuri:
0787878806, helpline 0800.070.017, email petronela.serban@cmssc.ro,
Site web proiect:

<https://proiectulgloria.ro/>,

FB: <https://www.facebook.com/ProiectGLORIA/>

Site web promotor și parteneri proiect:

www.imliasi.ro,

www.cmssc.ro,

www.fundatiacorona.ro,

www.anes.gov.ro;

<http://heddafound.no>

Site web finanțator: www.eeagrants.ro și www.frds.ro

Material realizat cu sprijinul financiar al Granturilor Norvegiene 2014 – 2021.

Conținutul acestuia (text, fotografii,) nu reflectă opinia oficială a Operatorului de Program, a Punctului Național de Contact sau a Oficiului Mecanismului Financiar. Informațiile și opiniile exprimate reprezintă responsabilitatea exclusivă a Fundației Corona.

Credit foto: Gabriela DOBOȘ (www.proimage.ro)
Grafica: Gheorghe Doru Patraucean – GIP

Copywriting și interviuri: Mihaela Steliana MUNTEANU
Editor: FIX MEDIA & ADVERTISING